

Energiteknik och innovation

2012/13:FPM112

Näringsdepartementet

2013-06-03

Dokumentbeteckning

KOM (2013) 253

Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén: Energiteknik och innovation

Sammanfattning

Meddelandet utgår från behovet av en stark och dynamisk teknik- och innovationspolitik på energiområdet inom EU för att bidra till möjligheterna att nå målen för 2020 och 2050. Kommissionen föreslår en strategi som ska bidra till att realisera energieffektiviseringens fulla potential och till att leverera lösningar för ett rent, hållbart, säkert och effektivt energisystem. Strategin ska främja innovation i verkliga miljöer och ha ett marknadsdrivet angreppssätt.

En integrerad färdplan för energiområdet och en handlingsplan ska utarbetas. Handlingsplanen ska beskriva de investeringar som kommer att göras av enskilda medlemsstater, av medlemsstaterna i samverkan, och av medlemsstaterna i samarbete med kommissionen, m.m.

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande och förslaget till en strategi för energiteknik och innovation med sikte på tiden bortom 2020.

Regeringen delar synen på forskning utveckling och innovation som en viktig förutsättning för att EU ska uppnå uppsatta klimat- och energimål till 2020 och 2050.

Regeringen instämmer i de utgångspunkter kommissionen redovisar om europeisk nytta, energisystemperspektiv, integrerade insatser längs hela innovationsprocessen, förstärkta länkar till energipolitiken, användandet av en portfölj av finansiella instrument, m.m., och välkomnar förslaget om en integrerad färdplan.

Regeringen menar dock att det är viktigt att koordinering och samverkan av insatser för forskning, utveckling och innovation mellan medlemsstater

bygger på frivilligt samarbete, och anser att förslaget att en handlingsplan framtagen på EU-nivå ska styra medlemsländernas investeringar i insatser kring forskning och innovation på energiområdet är för långtgående.

2012/13:FPM112

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Energiteknik och innovation är en integrerad del av den europeiska energipolitiken. Vid det Europeiska rådets vårtoppmöte 2007 antogs de s.k. 20-20-20-målen som ska vara uppfyllda år 2020¹. Vid sidan om dessa mål antogs en energipolitisk handlingsplan som lyfter fram behovet av att stärka energiforskningen. Europeiska rådet uppmanade kommissionen att ta fram en strategisk handlingsplan för energiteknik.

Med utgångspunkt i handlingsplanen presenterade kommissionen 2007 meddelandet *En Europeisk strategisk plan för energiteknik (SET-Plan) - mot en framtid med låga koldioxidutsläpp*, se faktagromemoria 2007/08:FPM49. I meddelandet utgick kommissionen från behovet av ny teknik för att kunna uppnå de mål som satts upp för utsläpp för växthusgaser, förnybar energi och energieffektivitet till 2020 och 2050, och föreslog ett mer samlat grepp när det gäller styrning och finansiering av forskning, utveckling och demonstration inom energiområdet.

TTE-rådet antog rådslutsatser den 28 februari 2008 som i stort gav kommissionen stöd för den föreslagna ansatsen, men betonade behovet av ytterligare åtgärder på efterfrågesidan (energieffektivisering).

En högnivågrupp med representanter för medlemsstaterna bildades för gemensam strategisk planering. Dessutom har ett informations- och kunskapshanteringsystem med öppen åtkomst kallat SETIS (Strategic Energy Technology Information System) etablerats, liksom en europeisk energiforskningsallians (EERA) för samarbete mellan europeiska forskningsinstitut.

Strategiska insatser har organiserats inom sju s.k. europeiska näringslivsinitiativ (European Industrial Initiatives, EII) kring vindkraft, solkraft, bioenergi, elnät (smarta nät), s.k. Smart Cities, hållbart utnyttjande av fissions-teknik, samt avskiljning, transport och lagring av koldioxid.

Verksamheten inom de olika näringslivsinitiativen bygger på färdplaner och genomförandeplaner som tagits fram av intressenter och näringsliv på

---

¹ Målen innebär för Sveriges del att andelen förnybar energi 2020 ska vara minst 50 procent av den totala energianvändningen. Andelen förnybar energi i transportsektorn ska vara minst 10 procent 2020. Ett mål är vidare 20 procent effektivare energianvändning till 2020. Målet uttrycks som ett sektorsövergripande mål om minskad energi-intensitet med 20 procent mellan 2008 och 2020. Dessutom ska utsläppen av klimatgaser enligt det av riksdagen fastslagna nationella klimatmålet minska med 40 procent till 2020 jämfört med 1990 inom den icke handlande sektorn.

respektive område. Finansieringen av dessa insatser kan vara av olika slag, men bygger generellt på samfinansiering mellan EU, medlemsstaterna och näringslivet

Vid Europeiska rådet den 4 februari 2011 och vid energirådet den 28 februari 2011 antogs en ny energipolitisk handlingsplan för åren 2011–2020 (FPM 2010/11:43). I handlingsplanen fästs stor vikt vid energiteknik och innovation för att stödja de tre benen i energipolitiken; hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet.

Handlingsplanen tar också upp det långsiktiga energipolitiska perspektivet och behovet av att utforma en politik på EU-nivå för att nå det mål om 80 – 95 procent minskade växthusgasutsläpp som Europeiska rådet antog i oktober 2009. Under 2011 lade kommissionen fram tre färdplaner för klimat, transport respektive energiområdet för hur målet till 2050 ska kunna nås. Kommissionens meddelande Energifärdplan 2050 (FPM2011/12:95) presenterades 15 december 2011. Flera följdmeddelanden har sedan dess presenteras som fokuserar på olika aspekter av energipolitiken ur ett 2050-perspektiv. Det aktuella meddelandet om energiteknik och innovation kan även det ses som en uppföljning av Energifärdplan 2050.

1.2 Förslagets innehåll

Meddelandet Energiteknik och innovation presenterades av EU-kommissionen den 2 maj 2013. Meddelandet utgår från behovet av en stark och dynamisk teknik- och innovationspolitik på energiområdet inom EU för att bidra till möjligheterna att nå målen för 2020 och 2050.

Kommissionen anser att en sådan teknik- och innovationspolitik bör utformas för att samverka med andra insatser inom EU:s energipolitik i främjandet av introduktionen av ny teknik och nya lösningar på marknaden; exempelvis lagstiftning om den inre marknaden, energieffektivisering och introduktionen av förnybar energi. Kommissionen anser att EU-lagstiftning på dessa områden bidragit till utvecklingen introduktionen av nya lösningar.

I meddelandet redogör kommissionen för befintliga initiativ på området, bland annat Innovationsunionen, EU:s strategiska energiteknikplan (SET-Plan), innovationsprogrammet Intelligent Energi Europa och Sjunde ramprogrammet för forskning och utveckling. Meddelandet tar också hänsyn till förslaget till kommande ramprogram, Horisont 2020, se faktapromemoria 2011/12:FPM69).

Kommissionen konstaterar att EU är på rätt väg men att mer måste göras. Till exempel anser kommissionen att SET-planen i större utsträckning behöver anlägga ett systemperspektiv. Kommissionen menar också att de europeiska industriinitiativen och EERA behöver koordineras bättre. Vidare anser kommissionen att medlemsstaterna visserligen har gemensamma mål för energiforskningen, men att deras arbete med SET-planen är sub-optimalt. Kommissionen anser att samordnade och/eller gemensamma investeringar

mellan EU och medlemsstaterna måste främjas för att ge privata investeringar.

Kommissionen anser också att det behövs tydligare åtaganden från industrin på basis av gemensamma mål. Programmet för intelligent energi framhålls som ett bra exempel för att eliminera icke-tekniska hinder för marknadsintroduktion av energiteknik, och kommissionen menar att modellen skulle kunna användas inom andra områden.

Mot bakgrund av sina slutsatser om det befintliga ramverket förslår kommissionen en strategi för teknik och innovation till 2020 och tiden där-efter och anger ett antal principer för denna. Strategin ska:

- Fokusera på områden där gemensamma insatser kan ge betydande europeisk nytta
- Utgå från ett energisystemperspektiv när insatser prioriteras
- Integrera insatser längs hela innovationsprocessen och förstärka länkarna till energipolitiken
- Lägga samman resurser från olika källor och använda en portfölj av finansiella instrument
- Koncentrera insatserna på de mest lovande lösningarna för tiden efter 2020 samtidigt som man håller öppet för andra, tillkommande möjligheter.

Kommissionen vill att strategin inom några nyckelområden ska bidra till

- att realisera energieffektiviseringens fulla potential, med fokus på slutanvändning
- att leverera lösningar för ett rent, hållbart, säkert och effektivt energisystem, samt
- att främja innovation i verkliga miljöer och med ett marknadsdrivet angreppssätt

Kommissionen föreslår i meddelandet att strategin ska bygga vidare utifrån de aktörer och processer som etablerats inom SET-planarbetet och implementeras genom att:

- Kommissionen och medlemsstaterna tillsammans ska ta fram en integrerad färdplan för hela energisystemet, med utgångspunkt i de principer som angetts i meddelandet. Färdplanen ska konsolidera de enskilda tekniska färdplaner som tagits fram inom de olika europeiska näringslivsinitiativen. Den ska täcka hela innovationsprocessen från grundforskning till marknadsintroduktion och identifiera roller och uppgifter för relevanta intressenter och aktörer, bl.a. för EERA, EII och Europeiska institutet för Innovation och Teknik (EIT). Den första integrerade färdplanen ska vara färdig vid slutet av 2013.

- Med denna som utgångspunkt ska kommissionen och medlemsstaterna ta fram en handlingsplan som ska slå fast de koordinerade och/eller gemensamma investeringar som kommer att göras av enskilda medlemsstater, av medlemsstaterna i samverkan, och av medlemsstaterna i samarbete med kommissionen, samt insatserna inom EERA. Investeringarna förväntas använda även andra finansiella instrument än bidrag, t.ex. upphandling. Handlingsplanen ska vara framtagen vid mitten av 2014 och ska uppdateras regelbundet.
- Insatserna och utvecklingen ska följas upp med ett rapporteringssystem som vidareutvecklas ur dagens baserat på dagens Strategic Energy Technology Information System, SETIS. Rapporteringen ska bygga på uppgifter från medlemsstaterna och redovisa utvecklingen årligen.
- En koordineringsstruktur ska etableras under SET-Planens styrgrupp för att främja investeringar i forskning och innovation för energieffektivisering. Strukturen ska samla representanter för forskarsamhället, näringslivet, offentliga organisationer och finansärer.

De grupper och organisationer som idag finns inom SET-planarbetet kan enligt kommissionen komma att behöva anpassa sina mandat, strukturer och verksamhet. Nya aktörer måste involveras för att adressera icke-tekniska barriärer.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Kommissionens meddelande innehåller inga lagstiftningsförslag och får därför inga effekter på svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser/Konsekvensanalys

Kommissionens meddelande innehåller inga lagstiftningsförslag och får därför inga direkta budgetära konsekvenser.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande och förslaget till en strategi för energiteknik och innovation med sikte på tiden bortom 2020.

Regeringen ser forskning utveckling och innovation som en viktig förutsättning för att möjliggöra utvecklingen av ett långsiktigt hållbart energisystem, för att öka möjligheterna att möta de stora samhällsutmaningarna kring energi, klimat och miljö, och som centralt för att EU ska uppnå uppsatta klimat- och energimål till 2020 och 2050.

Regeringen instämmer i de utgångspunkter kommissionen redovisar om europeisk nytta, energisystemperspektiv, integrerade insatser längs hela

innovationsprocessen, förstärkta länkar till energipolitiken, användandet av en portfölj av finansiella instrument, m.m.

2012/13:FPM112

Regeringen välkomnar förslaget att ta fram en integrerad färdplan.

Regeringen menar dock att det är viktigt att koordinering och samverkan av insatser för forskning, utveckling och innovation mellan medlemsstater bygger på frivilligt samarbete.

Regeringen anser att förslaget att en handlingsplan framtagen på EU-nivå som ska slå fast medlemsländernas investeringar i insatser kring forskning och innovation på energiområdet kan vara för långtgående.

Regeringen anser inte att medlemsstaterna bör överlåta prioriteringen av nationella insatser på EU, och förbigå de processer som etablerats på nationell nivå för att säkra fokusering, relevans och kvalitet, om detta skulle vara kommissionens avsikt.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu okända

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets ståndpunkt i frågan är ännu okänd.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Ärendet har inte remissbehandlats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt. Meddelandet innehåller inga förslag med rättslig grund.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt. Meddelandet innehåller inga lagförslag.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Meddelandet kommer att diskuteras vid Energirådsmötet den 7 juni. Det är ännu inte klart om det inkommande ordförandeskapet avser att anta rådslutsatser på basis av meddelandet.

- EERA: European Energy Research Alliance; Europeiska energiforskningsalliansen för samarbete mellan europeiska forskningsinstitut
- EII: European Industrial Initiatives; Europeiska näringslivsinitiativ
- EIT: The European Institute of Innovation and Technology; Europeiska institutet för Innovation och Teknik
- IEE: Intelligent Energy Europe; Intelligent energi - Europa; en del av EU:s program för konkurrenskraft och innovation, CIP
- SETIS: Strategic Energy Technology Information System; strategiska energiteknikplanens informationssystem